

UYGUR HARFLERİ İLE YAZILMIŞ BÂZİ MENSUR PARÇALAR

I

MES'ELE KİTABI

(*Mez'-el-e kiđāb-ı*)

OSMAN F. SERTKAYA

British Museum Or. 8193'de kayıtlı, Uygur harfleriyle yazılmış mecmua¹, sı-
ra ile şu eserleri ihtiva eder:

1. (2^a - 129^b) *Sirâci'l-kulûb*²,
2. (130^a - 135^b) *Mes'ele kitabı*,
3. (137^a - 159^a) *Râhati'l-kulûb*,
4. (159^b - 173^a) *Horezmî'nin Muhabbet-nâme'si*³,
5. (173^b - 182^b) *bazı manzum ve mensur parçalar*⁴,

Tamamı Mansur Bahşı tarafından istinsah edilen mecmuadaki ikinci eser
olan Mes'ele kitabı, 4 Aralık 1431 (H. 4 Şa'bân 835, sıçan yılı)'de, Yezd şehrin-
de, Emir Celâl(ed)dîn'in⁵ huzurunda, Mansur Bahşı tarafından yazılmıştır.

1 Bu mecmua ilk olarak V. V. Bartold' tarafından ilim âlemine duyurulmuş [*Novaya rukopis' uygurskim şriftom v Britanskom Muzei (Un nouveau manuscrit en écriture ouigoure au Musée Britannique)*, DAN-B, 1924, 57-58] ve Sir Gerard Clauson tarafından da etraflı bir şekilde tedkik edilmiştir (*A hitherto unknown Turkish Manuscript in «Uighur» Characters*, JRAS, 1928, 99-130).

2 Mecmuadaki ilk eser olan *Sirâci'l-kulûb* üzerinde doktora çalışması yapılmıştır. Bk. Osman F. Sertkaya, *İslâmî Devrenin Uygur Harfli Eserlerinden Sirâci'l-Kulûb - Transkripsiyon ve İndeks-*, İstanbul 1975, 25 + LVIII + 321 s.

3 Horezmî'nin *Muhabbet-nâme* adlı eserinin T. Gandjei, A. M. Şerbak, E. N. Nadjib ve Osman F. Sertkaya tarafından yapılan neşirleri için bk. Osman F. Sertkaya, *Horezmî'nin Muhabbet-nâme'sinin iki yeni yazma nüshası üzerine*, TM, XVII (1972), 185-207.

4 Mecmuanın bu bölümünde, yazmanın müstensihisi Mansûr Bahşı'ya ait bir kaside ve bir dörtlük, Lutfi, Kamberoğlı, Cevheri, Seyyid ve Kasım'a ait gazeller ile dört koşuk (=tuyuğ) yer almaktadır. İlk olarak Sir G. Clauson tarafından *A hitherto unknown Turkish Manuscript in «Uighur» characters* adlı makalede Uygur harfleriyle yazılmış bir kısım Arapça ve Farsça manzum ve mensur metinlerle birlikte transkripsiyonlanan bu parçaların tarafımızdan yapılan yeni transkripsiyonu TDED, XXI, 175-195'de yayınlanmıştır.

5 Mecmuanın ithaf edildiği Emir Celâl(ed)dîn'in kimliği için bk. T. Gandjei, *Note on the colophon of the «Laşafat-nâme» in Uigur characters from the Kabul Museum*, Annali dell'Istituto Orientale di Napoli, Nuova Serie, volume XIV, Napoli 1964, s. 161-164 «bir levha ile» ve Osman Sertkaya, TDED, XIX, İstanbul 1971, s. 231-232.

135^b tamâm bolı mez'-el-e kiğâb-ı tîrih sekiz yüz oğuz biş-te çıçkan yıl şa'bân ayı-nuñg tört-i-te yeşt şehri-te mîr celâl(ed)dîn-niñg sohbedin-te bu fakir mansür bahşı biğişi.

Sir G. Clauson, Bartold'un «faķir Mansür Bahşı» ibâresini «bakir (?) Mansür Bahşı» şeklinde yanlış okuduğunu tenkit etmiş ise de kendisi de yanlıştan kurtulamamış ve eserin adı olan «Mes'ele kitabı» ibâresini «Meselâ kitabı» şeklinde okumuştur⁶.

Muhabbet-nâme'nin bu mecmuadaki Uygur harfli nüshasının neşrini yapan A.M. Şçerbak, yazmanın «Mes'ele kitabı» ile ilgili bölümüne ait tetkikinde hiç bir yenilik getirmemiştir⁷.

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nde R. R. Arat'm terekesini tanzim ederken Arat'm yarım kalan çalışmaları arasında, Mes'ele kitabı'nın Arat tarafından yapılmış bir transkripsiyonunu tesbit etmiştim. Mes'ele kitabı'nın sadece Latin harflerine bir transkripsiyonu olan Arat'm bu çalışmasından faydalanamadım⁸.

Mes'ele Kitabı, İslâm dinine ait şer'î hükümleri, «mes'ele : kişi... kâfir olur» kalıbı içinde, izah eden dînî bir eserdir.

Metinde *mes'ele* başlığı 43 defa kullanılmıştır. İlk mes'ele başlıksızdır. Bu sebepten metnin baştan eksik olduğu düşünülebilir. Son mes'ele'de ise «kişi ... kâfir olur» kalıbı ile dört şer'î hükmün yer aldığı görülür. Böylece mevcut metindeki 43 mes'ele başlığında 47 mes'ele'nin izah edildiği söylenebilir.

6 Bk. Clauson, s. 113. *tamâm boldı Mathalâ kitâbı*. Here end the book Mathalâ («for example») ve s. 119. the Mathalâ Kitâbı «the Book of For Example».

7 A. M. Şçerbak, *Oğuz-nâme, Muhabbet-nâme*, M. 1959, s. 121.

8 28 Ocak 1973 (Pazar) ve 11 Şubat 1973 (Pazar) tarihlerinde, Ankara'da, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nde Reşid Rahmeti Arat terekesi tarafımdan tanzim edilirken, Arat'm, bu mecmuanın bazı bölümlerini transkripsiyonlamış olduğu beş defter tesbit edilmiştir. Bu beş defter hâlen Arat'm neşredilmemiş eserleri arasında 40 numaralı dosyada bulunmaktadır.

1. numaralı defter, Muhabbet-nâme'nin transkripsiyonu
2. » » , Muhabbet-nâme ile Lutfi, Cevheri ve Kasım'ın gazellerinin transkripsiyonu,
3. » » , Koşuklar, Mansur Bahşı'mn kasidesi, Kamberoğlu, Râhatü'l-kulüb'un transkripsiyonu,
4. » » , Mes'ele Kitabı ve Siracü'l-kulüb'un (2^a-15^b) varaklarının transkripsiyonu,
5. » » , Siracü'l-kulüb'un (16^a-39^b) varakları arasım ihtiva eden bu defter kayıptır.
6. » » , Siracü'l-kulüb (40^a-61^b) varaklarının transkripsiyonu,
7. ve 8. nolu defterler, 62^a'dan Siracü'l-kulüb metninin sonuna kadar olan kısımların içinde bulunduğu tahmin edilen 7 ve 8 nolu defterler kayıptır.

Bu beş defter incelendiği vakit, R. R. Arat'm bu transkripsiyonlarının, transkripsiyon denemesinden ibaret olduğu görülmektedir. Kanaatimizce, Arat, Londra'da bulunduğu yıllarda mecmuanın transkripsiyonuna başlamış ve okunmasında güçlük çekilen yerleri de herhalde zamanının azlığı dolayısıyla ve daha sonraki bir çalışma ile de doldurabileceği düşüncesi ile, boş bırakmıştır. Bu boş bırakılan yerler Arat tarafından vefatına kadar doldurulmadığı ve böylece de transkripsiyon eksiklikleri tamamlanamadığı için bu tesbitler bir transkripsiyon denemesi olmaktan ileri gidememiştir.

Transkripsiyon :

Uygur harfli metinlerde (y) sesi yazılmadan ifâde edilen ö sesi (Türk İlmî Transkripsiyon Alfabetesi'ndeki altı iki noktalı o), baskıda teknik imkânsızlık dolayısıyla ö, yine (y) sesi yazılmadan ifâde edilen ü sesi (Türk İlmî Transkripsiyon Alfabetesindeki altı iki noktalı u), baskıda teknik imkânsızlık dolayısıyla ü ile ifâde edilmiştir.

ë kelime başında çift diş (yani a) ile ifâde edilen sestir.

đ imlâda d ile ifâde edilen t sesidir.

ş imlâda s ile ifâde edilen z sesidir.

z imlâda z ile ifâde edilen s sesidir.

Diğer şekiller için *Türk İlmî Transkripsiyon Kılavuzu* (İstanbul 1946) esas alınmıştır.

mez-'el-e kidāb-ı

- I. 263 (130^a)
1. yaman-lık kılm-a-ğıl kim teñgri ta'al-ā
  2. seni tuğar ol ayıdız-a kim teñgri-ni sen mü
  3. öldürđup turur sen kim her ne tiseñg anı
  4. kılgay tiz-c kâfir bolur *mez-'el-e* biregü
  5. ayıdız-a kim falān işni kılgıl kim sün-net
  6. turur ol ayıdız-a kim eğer sün-net taq-ı
  7. bolz-a kılmaz men tiz-e kâfir bolur *mez-'el-e*
  8. biregü ayıdız-a kim teñgri ta'al-ā kök-te
  9. y-ā 'arş-ta y-ā yoğar-ı y-ā kıoyı
  10. bakıp turur tiz-e kâfir bolur *mez-'el-e*
  11. biregü ayıdız-a kim teñgri ta'al-ā sañga
  12. şülüm kılsun andağ kim sen mañga şülüm
  13. kıldıñg tiz-e kâfir bolur amñg üçün
  14. kim teñgri ta'al-ā-ğa şülüm nisbet kılamak
  15. rev-ā irmez *mez-'el-e* biregü ayıdız-a
  16. kim teñgri ta'al-ā öldürup (öldürüp?) turur tať birür
- II. 264 (130^b)
1. tiz-e kâfir bolur *mez-'el-e* kışı biregü
  2. -ge ayđur kim eğer meniñg haq[k]ım-m birmeseñg
  3. kıyāmet küni-te algay men ol birgü-lüg
  4. kışı ayıdız-a kim kıyāmet küni-te andağ
  5. ğalaba bolur kim sen meni tapmaz sen
  6. tiz-e kâfir bolur *mez-'el-e* kışı ayıdız-a
  7. kim teñgri-niñg hükmin işit-mez men
  8. y-ā ayıdız-a kim munda teñgri-niñg hükmi-i
  9. sığmaz tiz-e kâfir bolur *mez-'el-e*
  10. kışı ayıdız-a kim bargıl teñgri bil-e
  11. kiriş-kil kim falān iş-ni ne üçün mundağ
  12. kıılır tiz-e kâfir bolur *mez-'el-e*
  13. kışı biregü-ge ayıdız-a kim ne üçün kıur-ān
  14. o kııamaz sen tip ol cevāb ayıdız-a
  15. kim men kıur-ān o kııamak-tm toyup turur
  16. men tiz-e kâfir bolur *mez-'el-e*

T e r c ü m e

- I. 263 (130^a)
1. Kötülük yapma ki Tanrı Taâlâ
  2. seni tutar (?). O, söylese ki «Tanrı'yı sen mi
  3. oturtup durursun ki her ne desen onu
  4. yapacak» dese kâfir olur. *Mes'ele* : birisi
  5. söylese ki «falan işi yap ki sünnet-
  6. tir». O, söylese ki «eğer sünnet dahi
  7. olsa yapmam» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
  8. birisi söylese ki «Tanrı Taâlâ gökte
  9. ya arşta ya yukarı ya aşağı
  10. bakıp turur» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
  11. birisi söylese ki «Tamı Taâlâ sana
  12. zulüm etsin öylece ki sen bana zulüm
  13. ettin» dese kâfir olur. Onun için
  14. ki Tanrı Taâlâ'ya zulüm nisbet etmek
  15. revâ değil(dir). *Mes'ele* : birisi söylese
  16. ki «Tanrı Taâlâ oturup (öldürüp?) durur, adâlet verir»
- II. 264 (130^b)
1. dese kâfir olur. *Mes'ele* : insan birisi-
  2. ne söyler ki «eğer benim hakkımı vermesen
  3. kıyâmet gününde alacağım». O verecekli
  4. insan söylese ki «kıyâmet gününde o kadar
  5. kalabalık olur ki sen beni bulamazsın»
  6. dese kâfir olur. *Mes'ele* : insan söylese
  7. ki «Tanrı'nın hükmünü duymam»
  8. veya söylese ki «burada Tanrı'nın hükmü
  9. sığmaz(?) (geçmez)» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
  10. insan söylese ki «Git. Tanrı ile
  11. savaş ki falân işi ne için böyle
  12. yapar» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
  13. insen birisine söylese ki «ne için Kur'ân
  14. okumazsın?» diye. O, cevap söylese (verse)
  15. ki «ben Kur'ân okumaktan doyup durur-
  16. um» dese kâfir olur. *Mes'ele* :

III. 265 (131^a)

1. kişi ayıdız-a kim namāz kılmağ-tın
2. toyup turur men tız-e kāfir bolur
3. *mez-'el-e* kişi tef çalıp
4. şur-ān oqız-a y-ā oyun bil-e
5. şur-ān oqız-a kāfir bolur *mez-'el-e*
6. biregü kişi-ge ayıdız-a kim sen *şul-hu*
7. *vall-ā(h)m* köp oqup teriz-i-ni
8. soyduñg tız-e kāfir bolur *mez-'el-e*
9. kişi biregü-ge ayıdız-a kim sen *in-nā*
10. *a'deyn-ā* süresin-tin kısq-a-rağ
11. turur sen tız-e kāfir bolur *mez-'el-e*
12. kişi ayıdız-a kim *şul a'-uşü bi-rabbil*
13. *falağ şul a'-uşü birab-bin-nā(s)* şur-ān
14. -tın irmez tız-e kāfir bolur *mez-'el-e*
15. ğayb 'ilmini bilür men tigen kişi kāfir
16. bolur *mez-'el-e* kişi ayıdız-a kim falān kişi

IV. 266 (131^b)

1. peygām-ber bolz-a men añga man-maz
2. irdim tız-e kāfir bolur *mez-'el-e*
3. kişi-ge ayıdız-a-lar kim ne üçün namāz
4. kılmağ sen tıp ol kişi ayıdız-a kim
5. il bişinğ üçün kıl-a-tur y-ā
6. ayıdız-a kim namāz kılğan kılm-a-ğan
7. bir turur tız-e kāfir bolur *mez-'el-e*
8. kişi ayıdız-a kim kıyāmet-tin řorđ-maz
9. men y-ā kıyāmet bil-e işim yoğtur
10. tız-e kāfir bolur *mez-'el-e* biregü ayıdız-a
11. kim mañga řarām yaraşur tız-e kāfir
12. bolur *mez-'el-e* eğer bir şadıun ayıdız-a
13. kim la'net řāniř-mentı abışk-a-ğa
14. tız-e kāfir bolur *mez-'el-e* biregü ayıdız-a
15. kim řāniř-mentı-ler-ninğ mecliz-i bil-e işim
16. yoğ turur y-ā ayıdız-a kim 'ilm-ni

III. 265 (131^a)

1. insan söylese ki «namaz kılmaktan
2. doyup tururum» dese kâfir olur.
3. *Mes'ele* : insan tef çalıp
4. Kur'ân okusa yahut oyun ile
5. Kur'ân okusa kâfir olur. *Mes'ele* :
6. Birisi insana söylese ki «sen *kulhu*
7. *vallâh*'ı çok okuyup (Kur'ân'm) derisini (kabım)
8. soydun» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
9. insan birisine söylese ki «sen *innâ*
10. *ateynâ* sûresinden daha kısa
11. sın» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
12. insan söylese ki «*kul euzü bi rabbil*
13. *felak kul euzü bi rabbinnâ(s)* Kur'ân
14. dan değil(dir)» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
15. «gayb ilmini bilirim» diyen insan kâfir
16. olur. *Mes'ele* : insan söylese ki «falan insan

IV. 266 (131^b)

1. peygamber olsa ben ona inanmaz
2. idim» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
3. insana söyleseler ki «ne için namaz
4. kılmazsın» diye. O insan söylese (cevap verse) ki
5. «halk bizim için kılıyor» veya
6. söylese ki «namaz kılan kılmayan
7. birdir» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
8. insan söylese ki «küyâmetten korkmam»
9. yahut «küyâmet ile işim yoktur»
10. dese kâfir olur. *Mes'ele* : birisi söylese
11. ki «bana haram yakıştır» dese kâfir
12. olur. *Mes'ele* : eğer bir kadın söylese
13. ki «la'net bilgili kocaya»
14. dese kâfir olur. *Mes'ele* : birisi söylese
15. ki «bilgilerin meclisi ile işim
16. yoktur» veya söylese ki «ilmi

V. 267 (132^a)

1. ayak-ka tirit kılp yiz-e bolmaz
2. y-ā ayıdz-a kim māl kerek bolz-a ‘ilim
3. ne iş-ke yarar tiz-e kāfir bolur
4. mez-’el-e biregü şevk için ayıdz-a
5. kim men va’z aydur men tip bir nim-e
6. öz-e çıkıp va’z ayıdz-a tağ-ı oldur
7. -ğan-lar külüşz-e-ler barça-ları kāfir bolur
8. mez-’el-e biregü iligi-ge yığaç
9. tuğup oğlan-lar-nı oğıdur teg şevk
10. kılp mashar-a-lık kılz-a tağ-ı
11. ol oldur-ğan kişi-ler külüşz-e-ler barça
12. -ları kāfir bolur mez-’el-e biregü ayıdz-a
13. kim bir ayak aş y-ā tirit ‘ilm-tin
14. yahşı-rağ turur tiz-e kāfir bolur
15. mez-’el-e ağrığ kişi y-ā sağ kişi
16. ayıdz-a kim y-ā teñri ta‘āl-ā eğer

VI. 268 (132^b)

1. tileseñg meni müsülmān öldür-gil eğer tileseñg meni
2. kāfir öldür-gil tiz-e kāfir bolur mez-’el-e
3. şāiim maşlüm-nı urar maşlüm aydur kim
4. sen müsülmān irmez mü sen kim meni urar
5. sen şālim ayıdz-a irmez men tiz-e
6. kāfir bolur mez-’el-e kişi hağunı-ğa
7. ayıdz-a kim a-y kāfir y-ā cuhüt hağunı
8. ayıdz-a kim andağ turur men y-ā
9. andağ bolmasam seniñ bil-e turmağay
10. irdim tiz-e kāfir bolur mez-’el-e [kişi]
11. biregü-ni kāfir y-ā cuhüt tiz-e ol
12. kişi lebbey[k] tiz-e kāfir bolur mez-’el-e
13. kişi ārşü kılz-a kim ne bolğay irdi kim
14. teñri ta‘āl-ā şin-ā kılmak-m y-ā
15. kan kılmak-nı helāl kılmış bolz-a
16. irt-i tiz-e kāfir bolur mez-’el-e

V. 267 (132^a)

1. kâseye tirit yapıp yese, olmaz»
2. veyâhut söylese ki «mâl lâzım olsa ilim
3. ne işe yarar» dese kâfir olur.
4. *Mes'ele* : birisi zevk için söylese
5. ki «ben vaaz söylerim (veririm)» diye bir nesne
6. üzerine çıkıp vaaz söylese (verse) ve otur-
7. anlar gülüşseler hepsi kâfir olur.
8. *Mes'ele* : birisi eline ağaç (sopa)
9. tutup oğlanları okutur gibi zevk
10. edip (zevklenip) maskaralık yapsa ve
11. o, oturan kişiler gülüşseler hepi-
12. si kâfir olur. *Mes'ele* : birisi söylese
13. ki «bir kâse yemek veyâ tirit ilimden
14. daha iyidir» dese kâfir olur.
15. *Mes'ele* : hasta insan veya sağlam insan
16. söylese ki «yâ Tanrı Taâlâ eğer

VI. 268 (132^b)

1. istesen beni müslüman öldür, eğer istesen beni
2. kâfir öldür» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
3. zâlim mazlûmu döver mazlûm söyler ki
4. «sen müslüman değilmisin ki beni döver
5. sin». Zâlim söylese «değilim» dese
6. kâfir olur. *Mes'ele* : insan kadınına
7. söylese ki «ey kâfir» veyâ «cuhût», Kadını
8. söylese ki «öyleyim» veyâ
9. «öyle olmasam senin ile durmayacak
10. idim (durmazdım)» dese kâfir olur. *Mes'ele* : insan
11. birisine «kâfir» veyâ «cuhût» dese, o
12. insan «buyur» dese kâfir olur, *Mes'ele* :
13. insan arzu etse ki «ne olacak idi ki
14. Tanrı Taâlâ zînâ etmeyi veyâ
15. kan etmeyi (kan dökmeyi) helâl etmiş olsa
16. idi» dese kâfir olur. *Mes'ele* :

- VII. 269 (133^a)
1. kişi terz-â-lar bürkin kiyz-e y-â kâfir-ler
  2. -niñg řiin-nâr-ı-nı bağlaz-a kâfir bolur
  3. *mez-'el-e* kişi oğlı-đa y-â kız-ı
  4. -đa çağır içürz-e tağ-ı bir neç-e
  5. kişi-ler kelip ol çağır içken oğlan
  6. -niñg başığ-a saçığ saçz-a-lar barçaları
  7. kâfir bolur *mez-'el-e* kişi fısk bil-e
  8. meřđül bolup ol fısk bil-e şağ
  9. -lık kız-a kâfir bolur *mez-'el-e*
  10. kişi bireğü-ni urar bolz-a ol kişi ayığz-a
  11. kim meni urmağıl kim müsülmân turur men ol
  12. urđuçı ayığz-a kim la'net seniñđ
  13. müsülmân-lıkıñđ-đa tağ-ı sañđa tiz-e
  14. kâfir bolur *mez-'el-e* kişi ayığz-a kim
  15. men müsülmân-lık-tm bişâr turur men
  16. tiz-e kâfir bolur *mez-'el-e*
- VIII. 270 (133^b)
1. bireğü-tin sorz-a-lar İmân
  2. ne nem-e turur ol ayığz-a kim
  3. bilmez men tiz-e kâfir bolur
  4. *mez-'el-e* kişi bireğü-ge ayığz-a kim
- IX. 271 (134^a)
1. hađ ta'al-â mañđa sansız uçmak
  2. birz-e uçmak-đa kirm-e-gey men
  3. y-â ayığz-a kim falân nem-e
  4. kıbl-e bolz-a yüşüm-ni ol sar-ı

- VII. 269 (133^a)
1. insan tersâlar bôrkünü giyse veyâ kâfirler-
  2. in zünnârını bağlasa kâfir olur.
  3. *Mes'ele* : insan, oğluna veyâ kızı-
  4. na içki içirse ve bir nice
  5. insanlar gelip o içki içen oğlan-
  6. ın başına saçı saçsalar hepsi
  7. kâfir olur. *Mes'ele* : insan fısk ile
  8. meşgûl olup, o, fısk ile şâd-
  9. lık etse kâfir olur. *Mes'ele* :
  10. insan birisini döver olsa, o insan söylese
  11. ki «beni dövme ki, müslümanım». O,
  12. dövücü söylese ki «la'net senin
  13. müslümanlığına ve sana» dese
  14. kâfir olur. *Mes'ele* : insan söylese ki
  15. «ben müslümanlıktan bîzârım»
  16. dese kâfir olur. *Mes'ele* :
- VIII. 270 (133^b)
1. birisinden sorsalar «îmân
  2. ne nesne dir?» o söylese ki
  3. «bilmem» dese kâfir olur.
  4. *Mes'ele* : insan birisine söylese ki
- IX. 271 (134^a)
1. «Hak Taâlâ bana sayısız cennet
  2. verse cennete girmeyeceğim»
  3. veyâ söylese ki «falân nesne
  4. kible olsa yüzümü o taraf

- X. 272 (134^b)
1. kılmağay men tip bu iki söz-ni ayıt
  2. -қан kişi kâfir bolur *mez-'el-e* kişi-ge
  3. ayıdız-a-lar kim teñgri ta'al-â-tın uyal
  4. -ği ol kişi ayıdız-a kim uyal-maz men
  5. tız-e kâfir bolur *mez-'el-e* biregü ayıdız-a
  6. kim teñgri ta'al-â falân nem-e-ni ne
  7. üçün yarat-tı tız-e kâfir bolur
  8. *mez-'el-e* kişi ayıdız-a kim men
  9. teñgri ta'al-â-ğa aş ödmek üçün
  10. kulluq kılur men tız-e kâfir bolur
  11. *mez-'el-e* kişi-ge ayıdız-a-lar kim
  12. teñgri üçün söz-legil y-â birgil tız-e
  13. ol ayıdız-a kim teñgri üçün bermez men
  14. tız-e kâfir bolur *mez-'el-e* biregü ayıdız-a
  15. kim teñgri ta'al-â bilür kim falân iş-ni
  16. kılmay turur men tip yalğan aydūr bolz-a
- XI. 273 (135^a)
1. kâfir bolur anıñg üçün kim yal-ğan-lıg
  2. -ğa teñgri ta'al-â-ni tanuk kılur
  3. *mez-'el-e* biregü kişi-ge ayıdız-a
  4. kim teñgri bilür kim men seni oğlum-tın
  5. arduq-raq sever men tız-e kâfir bolur
  6. anıñg üçün kim hiç kim irz-e yâ
  7. kişi-ni öz oğlın-tın arduq-raq
  8. sevm-e-gey *mez-'el-e* kişi biregü-ge
  9. ayıdız-a kim men seniñg teg-ni balçık
  10. -tın yasar men y-â yığaç-tın yonar
  11. men tız-e kâfir bolur *mez-'el-e*
  12. kişi hağunı-ğa ayıdız-a kim teñgri ta'al-â
  13. buyurup turur tört hağun alıñgız tip
  14. hağun ayıdız-a men bu iş-ke rız-â birmez
  15. men tız-e kâfir bolur yan-a kişi
  16. bir peygâm-ber-ni y-â bir ferişde-ni

- X. 272 (134^b)
1. yapmayacağım» diye, bu iki sözü söyle
  2. yen insan kâfir olur. *Mes'ele* : insana
  3. söyleseler ki «Tamı Taâlâdan utan».
  4. O, insan söylese ki «utanmam»
  5. dese kâfir olur. *Mes'ele* : birisi söylese
  6. ki «Tanrı Taâlâ falan nesneyi ne
  7. için yarattı» dese kâfir olur.
  8. *Mes'ele* : insan söylese ki «ben
  9. Tanrı Taâlâ'ya yemek, ekmek için
  10. kulluk ederim» dese kâfir olur.
  11. *Mes'ele* : insana söyleseler ki
  12. «Tanrı için konuş» veya «ver» dese (dense)
  13. o söylese ki Tanrı için vermem
  14. dese kâfir olur. *Mes'ele* : birisi söylese
  15. ki Tanrı Taâlâ bilir ki falân işi
  16. yapmayacağım (yapmam) diye yalan söyler olsa
- XI. 273 (135^a)
1. kâfir olur. Onun için ki yalanlı-
  2. ya Tanrı Taâlâ'yı şahit eder
  3. *Mes'ele* : birisi insana söylese
  4. ki «Tanrı bilir ki ben seni oğlumdan
  5. daha fazla severim» dese kâfir olur.
  6. Onun için ki hiç kimse yabancı
  7. insanı öz oğlundan daha fazla
  8. sevmeyecek. *Mes'ele* : insan birisine
  9. söylese ki «ben senin gibi çamur-
  10. dan yaparım veyâ ağaçtan (tahtadan) yontar-
  11. ım» dese kâfir olur. *Mes'ele* :
  12. insan kadınına söylese ki «Tanrı Taâlâ
  13. emretmiştir, dört kadın alınız» diye.
  14. Kadın söylese «ben bu işe izin vermem»
  15. dese kâfir olur. Yine insan
  16. bir peygamberi veyâ meleği

- XII. 274 (135^b)
1. sevmez-e y-ā alar-nnĩg ağın-ı ağap
  2. maşar-a-lık kılz-a y-ā 'aşrāyil
  3. -ni sevmez men tiz-e kāfir bolur yan-a
  4. kişi ayığz-a kim mañga namāz yaraşmaz
  5. tiz-e kāfir bolur yan-a ayığz-a
  6. kim men kāfir bil-e olđur-sam kāfir men
  7. terz-ā bil-e olđursam terz-ā men
  8. tiz-e kāfir bolur *tamām bolı mez-'el-e*
  9. *kiđāb-ı*
  10. *tirih sekiz yüz oğuz biş-te çıçkan yıl*
  11. *şa'bān ayı-nuñg tört-i-te yeşt řehr-i*
  12. *-te mir celāl[ed]dīn-niñg soşbedin-te*
  13. *bu faqir mansur başı bidişi*

- XII. 274 (135^b)
1. sevmese veyâ onların adını anarak
  2. maskaralık yapsa veyâ Azrail'-
  3. i sevmem» dese kâfir olur. Yine
  4. insan söylese ki «bana namaz yakışmaz»
  5. dese kâfir olur. Yine söylese
  6. ki «ben kâfir ile otursam kâfirim,
  7. tersâ ile otursam tersâyım»
  8. dese kâfir olur. *Tamâm oldu Mes'ele*
  9. *kitâbı.*
  10. *Târîh sekiz yüz otuz beşte, sıçan yıl,*
  11. *Şa'bân ayının dördünde, Yezd şehrin-*
  12. *de, Mîr Celâl(ed)dîn'in sohbetinde,*
  13. *bu fakîr Mansûr Bahşî yazdı.*

E N D E K S

- A
- a b ı ŝ ı - a koca, eŝ, zevce
a.-ğ a 4/13
- a đ ad, isim
a.-ın-ı (alar-nuñg a. ađa-) 12/1
- a đ a - isim vermek, ismi ile hitap etmek, adlandırmak
a.-p (alar-nuñg ağın-ı a.) 12/1
- a ğ r ı ğ hasta
a. kişi 5/15
- a n d a ğ öylece, o kadar, öyle
a. 1/12, 2/4, 6/8, 6/9
- a l - almak
a.-ğ ay men 2/3
a.-uñgız 11/13
- ‘ a r ŝ A. arş, göğün dokuzuncu katı
‘a.-ta 1/9
- ‘ a ŝ r ā y ı l A. azrail, ölüm meleği
‘a.-ni sev- 12/2
- a ŝ aş, yemek
a. 5/13, 10/9
- a r đ u ğ - r a ğ daha fazla
a. 11/5, 11/7
- ā r ŝ ü F. arzu, istek
ā. kıl- 6/13
- a - y ey
a. 6/7
- a y a ğ kāse, tabak
a. 5/13
a.-ka 5/1
- a y đ - söylemek krş. a y ı đ - a y ı t -
a.-ur men (va‘z a.) 5/5
a.-ur 2/2, 6/3
a.-ur bol- 10/16
- a y ı đ - söylemek krş. a y ı đ -, a y ı t -
- a.-z-a 1/2, 1/5, 1/6, 1/8,
1/11, 1/15, 2/4, 2/6, 2/8,
2/10, 2/13, 3/1, 3/6, 3/9,
3/12, 3/16, 4/4, 4/6, 4/8,
4/10, 4/12, 4/15, 4/16, 5/2,
5/4, 5/12, 5/16, 6/5, 6/7, 6/8,
7/10, 7/12, 7/14, 8/2, 8/4,
9/3, 10/4, 10/5, 10/8, 10/13,
10/14, 11/3, 11/9, 11/12,
11/14, 12/4, 12/5
(cevāb a.) 2/14
(va‘z a.) 5/6
a.-z-a-lar 4/13, 10/3, 10/11
- a y ı t - söylemek krş. a y ı đ -, a y ı đ -
a.-kan 10/1
- B
- b a ğ l a - bağlamak
b.-z-a 7/2
- b a ğ - bakmak
b.-ıp 1/10
- b a l ç ı ğ ç amur
b.-tun 11/9
- b a r - varmak, gitmek
b.-ğul 2/10
- b a r ç a hepsi, tamamı
b.-ları 5/7, 5/11, 7/6
- b a ŝ baŝ, kafa
b.-ıga 7/6
- b e r - vermek
b.-mez men 10/13
- b i l - bilmek
b.-ür men 3/15
b.-ür 10/15, 11/4
b.-mez men 8/3
- b i l - e ile

- b.* 2/10, 3/4, 4/9, 4/15, 7/7, 7/8, 12/6, 12/7
seniñg b. 6/9
- bir bir, tek
b. turur 4/7
b. 4/12, 5/5, 5/13, 7/4, 11/16
- bir- vermek
b.-ür 1/16
b.-gil 10/12
b.-z-e 9/2
b.-mez men 11/14
b.-meseñg 2/2
- bir egü birisi
b. 1/4, 1/8, 1/11, 1/15, 3/6, 4/10, 4/14, 5/4, 5/8, 5/12, 10/5, 10/14, 11/3
b.-ni 6/11, 7/10
b.-ge 2/1, 2/13, 3/9, 8/4, 11/8
b.-tün 8/1
- bir gü-lüg verecekli, borçlu
b. 2/3
- bışâr F. rahatsız, küskün, usanmış
b. 7/15
- biş biz
b.-iñg 4/5
- bol- olmak
b.-ur 1/4, 1/7, 1/10, 1/13, 2/1, 2/5, 2/6, 2/9, 2/12, 2/16, 3/2, 3/5, 3/8, 3/11, 3/14, 3/16, 4/2, 4/7, 4/10, 4/12, 4/14, 5/3, 5/7, 5/12, 5/14, 6/2, 6/6, 6/10, 6/12, 6/16, 7/2, 7/7, 7/9, 7/14, 7/16, 8/3, 10/2, 10/5, 10/7, 10/10, 10/14, 11/1, 11/5, 11/11, 11/15, 12/3, 12/5, 12/8
b.-ğay 6/13
b.-z-a 1/7, 4/1, 5/2, 6/15,
- 7/10, 9/4, 10/16
b.-up 7/8
b.-maz 5/1
b.-masam 6/9
- börk börk
b.-in 7/1
- bu bu
b. 10/1, 11/14
- buyur- buyurmak, emretmek
b.-up turur 11/13
- C
- cevâb A. cevap
c. ayıd- 2/14
- cuñüt A. cuñûd, yahudi, çifit
c. (y-ā c.) 6/7, 6/11
- Ç
- çağır içki
ç. iç- 7/5
ç. içür- 7/4
- çal- çalmak
ç.-ıp 3/3
- çık- çıkmak
ç.-ıp 5/6
- Ë
- ëger F. eğer
ë. 1/6, 2/2, 4/12, 5/16, 6/1
- F
- falân A. falan
f. 1/5, 2/11, 3/16, 9/3, 10/6, 10/15
- ferişde melek
f.-ni 11/16
- fısķ A. doğru yoldan çıkma, dinsizlik, sefahate dalma
f. bil-e 7/7, 7/8

Ğ

- ğ a i a b a A. kalabalık
ğ. *bol-* 2/5
ğ a y b A. gizli olan, göze görünme-
yen şey
ğ. *'ilmini* 3/15

H, H, H

- h a d ü n kadın
h. 4/12, 11/13, 11/14
h.-ı 6/7
h.-iğa 6/6, 11/12
h a k (k) A. Hak, Allah
h. *ta'âl-â* 9/1
h.-(k)ım-m bir- 2/2
h a r â m A. şeriatçe, dince yasak
olan, helâl olmayan şey
h. 4/11
h e l â l A. şeriatçe, dince yasak ol-
mayan, haram olmayan şey
h. *kıl-* 6/15
h e r F. her
h. 1/3
h i ç F. hiç
h. 11/6
h ü k m A. hüküm
h.-i 2/8
h.-in 2/7

I

- i n a n - inanmak
i.-maz 4/1

İ

- i ç - içmek
i.-ken (*çağır i.*) 7/5

i ç ü r - içirmek

i.-z-e (*çağır i.*) 7/4

i k i iki (2)

i. 10/11

i l halk

i. 4/5

i l i g el

i.-i-ge 5/8

' i l i m A. ilim krş. 'il m

'i. 5/2

' i l m A. ilim krş. 'il i m

'i.-ni 4/16

'i.-tin 5/13

'i.-ini 3/15

î m â n A. inanma, inanç

î. 8/1

i n - n â a ' d e y n - â A. Kur'an'ın

Kevser suresi

i. *süresin-tin* 3/10

i r - imek, muktedir olmak

i.-dim 4/2, 6/10

i.-di 6/13

i.-ti 6/16

i.-mez men 6/5

i.-mez 1/15, 3/14, 6/4

i ş iş

i.-ni 1/5, 2/11, 10/15

i.-ke 5/3, 11/14

i.-im 4/9, 4/15

i ş i t - duymak

i.-mez men 2/7

K, K

k a f i r A. kâfir, müslüman olmayan

k. 2/12, 5/14, 6/2, 6/11

k. *bil-e* 12/6

k. *bol-* 1/4, 1/7, 1/10, 1/13,
2/1, 2/6, 2/9, 2/16, 3/2, 3/5,

- 3/8, 3/11, 3/14, 3/16, 4/2,
4/7, 4/10, 4/11, 4/14, 5/3,
5/7, 5/12, 6/2, 6/6, 6/10,
6/12, 6/16, 7/2, 7/7, 7/9, 7/14,
7/16, 8/3, 10/2, 10/5, 10/7,
10/10, 10/14, 11/1, 11/5,
11/11, 11/15, 12/3, 12/5, 12/8
k. men 12/6
k.-ler-niñg 7/2
k. (a-y k.) 6/7
- kan kan
k. kıl- 6/15
- kel- gelmek
k.-ip 7/5
- kerek gerek, lâzım
k. bol- 5/2
- kible A. kible, namaz kılınan yön,
Mekke tarafi
k. bol- 9/4
- kıl- kılmak, yapmak, etmek
k.-a-tur 4/5
k.-ur men 10/10
k.-ur 2/12
(tanuq k.) 11/2
k.-dünğ (şülüim k.) 1/13
k.-muş (helâl k. bol-) 6/15
k.-ğay (anu k.) 1/4
k.-ğil (işni k.) 1/5
k.-sun (şülüim k.) 1/12
k.-sa (ârşü k.) 6/13
k.-z-a (mashar-a-hk k.) 5/10,
12/2
(şâf-lıq k.) 7/9
k.-ıp (ayaq-ka tirit k.) 5/1
(sevk k.) 5/10
k.-may turur men 10/16
k.-ğan (namâz k. kılm-a-ğan)
4/6
k.-mağay men 10/1
- k.-mağil 1/1
k.-mağan (namâz kılğan k.) 4/6
k.-maz men 1/7
k.-maz sen 4/4.
k.-mağ (nisbet k.) 1/14
k.-mağ-m (şinâ k.) 6/14
(kan k.) 6/15
k.-mağ-tın (namâz k.) 3/1
- kısq-a-rağ daha kısa
k. 3/10
- kiyâmet A. kıyamet, mahşergünü
k. bil-e 4/9
k. küni-te 2/3, 2/4
k.-tin 4/8
- kız kız, kız evlât
k.-i-ğa (y-â k.) 7/3
- kim ki
k. 1/1, 1/2, 1/3, 1/5, 1/5,
1/6, 1/8, 1/11, 1/12, 1/14,
1/16, 2/2, 2/4, 2/5, 2/7, 2/8,
2/10, 2/11, 2/13, 2/15, 3/1,
3/6, 3/9, 3/12, 4/3, 4/4, 4/6,
4/8, 4/11, 4/13, 4/15, 4/16,
5/2, 5/5, 5/13, 5/16, 6/3, 6/4,
6/7, 6/8, 6/13, 6/13, 7/11,
7/11, 7/12, 7/14, 8/2, 8/4, 9/3,
10/3, 10/4, 10/6, 10/8, 10/11,
10/13, 10/15, 10/15, 11/1,
11/4, 11/4, 11/6, 11/9, 11/12,
12/4, 12/6
- kim irz-e kimse
k. (hıç k.) 11/6
- kişi kişi, insan
k. 2/1, 2/4, 2/6, 2/10, 2/13,
3/1, 3/3, 3/9, 3/12, 3/15, 3/16,
3/16, 4/4, 4/8, 5/15, 5/15,
6/6, 6/10, 6/12, 6/13, 7/1,
7/3, 7/7, 7/10, 7/10, 7/14,
8/4, 10/2, 10/4, 10/8, 11/8,

- 11/12, 11/15, 12/4
k.-ni 11/7
k.-ge 3/6, 4/3, 10/2, 10/11,
 11/3
k.-ler 7/5
- kiriş- savaşmak
k.-kil 2/11
- kir- girmek
k.-m-e-gey men (uçmağ-ka k.)
 9/2
- kiy- giymek
k.-z-e (börkin k.) 7/1
- korğ- korkmak
ğ.-mez men 4/8
- koşu aşığı
ğ. (y-ā k.) 1/9
- kök gök
k.-te 1/8
- köp çok
k. 3/7
- kul kul, köle
ğ.-luk kıl- 10/10
- kul a'-uşi bi-rabbil-fa-
 lağ kul a'uşü birab-bin-
 nâ(s) A. Kur'an'ın iki ayrı suresinin
 ismidir. Muavezeteyn de denir.
 (Felek ve Nas sureleri).
- kul-hu-vall-ā (h) A. Kur'an'-
 ın İhlâs sûresi
ğ.-nu 3/6-7
- kur-ân A. Kur'an-ı Kerim
ğ. 2/13, 2/15, 3/4, 3/5
ğ.-tuğ irmez 3/13
- külüş- gülişmek
k.-z-e-ler 5/7, 5/11
- kün gün
ğ.-i-te (kıyâmet k.) 2/3, 2/4
- L
- la'net A. lânet, beddua
l. 4/13, 7/12
- lebbey(k) A. «buyrunuz», «efen-
 dim» mânasına gelen bir söz
l. 6/12
- M
- mâl A. mal, varlık
m. 5/2
- maşhar-a A. maskara, soytarı
m.-luk kıl- 5/10, 12/2
- maşlüm A. mazlûm, zulmedilen
m. 6/3
m.-nu (şâlim m.) 6/3
- mecliz A. meclis
m.-i bil-e 4/15
- men ben
m. 2/15, 2/16, 4/1, 5/5, 6/8,
 7/15, 10/8, 11/4, 11/9, 11/14,
 12/6
meniñg 2/2
menu 2/5, 6/1, 6/1, 6/4, 7/11
mañga 1/12, 4/11, 9/1, 12/4
- meşğül A. meşğul
m. bol- 7/8
- mez-el-e A. mes'ele
m. 1/4, 1/7, 1/10, 1/15, 2/1,
 2/6, 2/9, 2/12, 2/16, 3/3, 3/5,
 3/8, 3/11, 3/14, 3/16, 4/2, 4/7,
 4/10, 4/12, 4/14, 5/4, 5/8,
 5/12, 5/15, 6/2, 6/6, 6/10,
 6/12, 6/16, 7/3, 7/7, 7/9, 7/14,
 7/16, 8/4, 10/2, 10/5, 10/8,
 10/11, 10/14, 11/3, 11/8,
 11/11
- mü mi? (Soru sözü)
m. (sen m.) 1/2

<i>m. sen (irmez m.)</i> 6/4	<i>o.-lar-m</i> 5/9
n u n d a burada	o k ı - okumak
<i>m.</i> 2/8	<i>o.-z-a (kür-ân o.)</i> 3/4, 3/5
m u d a ğ böyle	<i>o.-maz sen</i> 2/14
<i>m.</i> 2/11	<i>o.-mağ-tın</i> 2/15
m ü s ü l m ā n A. müslüman, islâm	o k ı d ı okutmak
dinine mensup olan	<i>o.-ur teg</i> 5/9
<i>m.</i> 6/1, 6/4, 7/11	<i>o.-up</i> 3/7
<i>m.-lık-tın</i> 7/15	o l o, işaret sözü
<i>m.-lık-ıñg-ğa</i> 7/13	<i>o.</i> 1/2, 1/6, 2/3, 2/14, 4/4,
	5/11, 6/11, 7/5, 7/8, 7/10,
	7/11, 8/2, 9/4, 10/4, 10/13
	<i>anıñg (a. için)</i> 1/13, 11/1,
	11/6
	<i>anıga</i> 4/1
	<i>alar-nıñg</i> 12/1
N	o l d ı r - oturmak
n a m ā z A. namâz	<i>o.-sam</i> 12/6, 12/7
<i>n.</i> 12/4	<i>o.-up turur</i> 1/16
<i>n. kıt-</i> 3/1, 4/3, 4/6	<i>o.-ğan</i> 5/11
n e n e (soru sözü)	<i>o.-ğan-lar</i> 5/7
<i>n.</i> 1/3, 2/11, 2/13, 4/3, 5/3,	o l d ı r d ı - oturtmak
6/13, 8/2	<i>o.-up turur</i> 1/3
<i>n. için</i> 10/6	o y u n oyun
n e ç - e nice	<i>o. bil-e</i> 3/4
<i>n.</i> 7/4	Ö
n e m - e nesne krş. n i m i - e	ö d m e k ekmek
<i>n.</i> 8/2, 9/3	<i>ö. için</i> 10/9
<i>n.-ni</i> 10/6	ö l d ı r - öldürmek
n i m - e nesne krş. n e m - e	<i>ö.-gil</i> 6/1, 6/2
<i>n.</i> 5/5	ö z öz, kendi
n i s b e t A. kıyaslama, karşılık	<i>ö.</i> 11/7
bulma	ö z - e yukarı, üst, üzeri
<i>n. kıt-</i> 1/14	<i>ö. çık-</i> 5/6
	P
O	p e y ğ ā m - b e r A. peygamber,
o ğ u l o ğ u l, erkek evlat krş. o ğ l a n	
<i>o.-um-tın (oğlum-tın)</i> 11/4	
<i>o.-ın-tın (oğlın-tın)</i> 11/7	
<i>o.-ı-ğa (oğlı-ğa)</i> 7/3	
o ğ l a n o ğ u l o ğ l a n, evlât	
<i>o.-nıñg</i> 7/5	

resûl, haber taşıyan
p. 11/16
p. bol- 4/1

R

rev-â A. reva, yakışır, uygun
r. irmez 1/15

riz-â A. izin
r. bir- 11/14

S, Ş

saç- saçmak
s.-z-a-lar (saçığ s.) 7/6

saçığ saçı, insan üzerine serpilene
nesne
s. saçz-a-lar 7/6

sağ sağlam, sıhhatli, hasta olmayan
s. kişi 5/15

şâlim A. zâlim
ş. 6/3, 6/5

san sayı
s.-süz 9/1

sarı taraf, doğru
s. (ol s.) 9/4

sen sen
s. 1/2, 1/12, 2/5, 3/6, 3/9,
6/4

seniğ 7/12
(s. bil-e) 6/9
(s. teg-ni) 11/9

seni 1/2, 11/4
sañga 1/11, 7/13

sev- sevmek
s.-er men 11/15
s.-mez-e 12/1
s.-me-gey 11/8
s.-mez men 12/3

şevk A. zevk
ş. için 5/4
ş. kıl- 5/9

şığ- sığmak (?)
s.-maz 2/9

şinâ A. zînâ, nikâhsız birleşme
ş. kıl- 6/14

sor- sormak
s.-z-a-lar 8/1

soy- soymak
s.-duñg 3/8

sözle- söylemek, konuşmak
s.-gil 10/12

süre A. Kur'an'm 114 bölümünden
herhangi biri
s.-sin-tin 3/10

şülüm A. Zulüm
ş. 1/14
ş. kıl- 1/12, 1/12

şün-nâr A. papazların bellerine
bağladıkları ipekten örme kuşak
ş.-ı-nu bağla- 7/2

şün-net A. Hz. Muhammed'in
sözleri, işleri ve tasvibleri
s. 1/6
s. turur 1/5

Ş

şâ-1ık şâdlık, sevmişlik
ş. kıl- 7/8

T

ta'â1-â A. «yüksek olsun» mâ-
nasında ve Allah adı ile birlikte
kullanılan bir kelime
t. (teñgri t.) 1/1, 1/8, 1/11,
1/16, 5/16, 6/14, 9/11, 10/15,
11/12

- t.-ni (teñgri t.)* 11/12
t.-ğa (teñgri t.) 1/14, 10/9
t.-tın (teñgri t.) 10/3
- t a k - ı 1) dahi, da, de
t. 1/6
 2) ve
t. 5/6, 5/10, 7/4, 7/13
- ţ ā n i ş - m e n t F. danişment, bilgili
ţ. 4/13
ţ.-ler-niñg 4/15
- t a n u k şahit
t. kıl- 11/2
- t a p - bulmak
t.-maz sen 2/5
- ţ ā t F. dād, adālet
ţ. bir- 1/16
- ţ e f A. deff, bir musiki aleti
ţ. çal- 3/3
- t e g gibi
t. 5/9
t. -ni 11/9
- t e ñ g r i taurı, Allah
t. 11/4
t. bil-e 2/10
t. üçün 10/12, 10/13
t. ta'ālā 1/1, 1/8, 1/11, 1/16, 5/16, 6/14, 10/6, 10/15, 11/12
t. ta-āl-ā-nı 11/2
t. ta-āl-ā-ğa 1/14, 10/9
t. ta-āl-ā-tın 10/3
t.-niñg 2/7, 2/8
t.-ni 1/2
- t e r i deri
t.-z-i-ni 3/7
- t e r z - ā F. hristiyan
t. bil-e 12/7
t. men 12/7
- t.-lar* 7/1
- t i - demek
t.-señg 1/3
t.-z-e 1/4, 1/7, 1/10, 1/13, 2/1, 2/6, 2/9, 2/12, 2/16, 3/2, 3/8, 3/11, 3/14, 4/2, 4/7, 4/10, 4/11, 4/14, 5/3, 5/14, 6/2, 6/5, 6/10, 6/11, 6/12, 6/16, 7/13, 7/16, 8/3, 10/5, 10/7, 10/10, 10/12, 10/14, 11/5, 11/11, 11/15, 12/3, 12/5, 12/8
t.-p 2/14, 4/4, 5/5, 10/1, 10/16, 11/13
t.-gen 3/15
- t i l e - dilemek, istemek
t.-señg 6/1, 6/1
- t i r i t tirit, et suyu, çorba
t. 5/13
t. kıl- 5/1
- t o y - doymak
t.-up turur men 3/2
t.-up turur 2/15
- t ö r t dört (4)
t. 11/13
- t u d - tutmak
t.-ar 1/2
t.-up 5/9
- t u r - 1) durmak
t.-mağay irdim 6/9
 2) yardımcı fiil olarak («bildirme» fonksiyonunda)
t. (yoq t.) 4/9
t.-ur men 3/2, 7/11, 7/15, 10/16
t.-ur sen 1/3, 3/11
t.-ur 1/6, 1/10, 1/16, 2/15, 4/16, 5/14, 6/18, 8/2, 11/13

U

u ç m a k cennet
u. 9/1
u.-ka 9/2

u r - vurmak, dövme
u.-ar sen 6/4
u.-ar 6/3, 7/10
u.-mağil 7/11
u.-ğuçı 7/12

u y a l - utanmak
u.-ğil 10/4
u.-maz men 10/4

Ü

ü ç ü n için
ü. (anuñg ü.) 1/13, 11/1, 11/6
(bişinñg ü.) 4/5
(aş öğmek ü.) 10/9
(ne ü.) 2/11, 2/13, 4/3,
10/7
(teñgri ü.) 10/12, 10/13
(şevk ü.) 5/4

V

v a ' z A. dînî öğüt
v. (ayd-) 5/5
(ayıd-) 5/6

Y

y - ā A. (ey ! hey !), ya, veya, yahut,
veyahut
y. 1/9, 1/9, 1/9, 2/8, 3/4,
4/5, 4/9, 4/16, 5/2, 5/13, 5/15,
5/16, 6/7, 6/8, 6/11, 6/14,
7/1, 7/3, 9/3, 10/12, 11/10,
11/16, 12/1, 12/2

y a h ş ı - r a k daha iyi, daha güzel
y. 5/14

y a l ğ a n yalan
y. ayd- 10/16

y a l ğ a n - l ı ğ yalanlı, yalan söyle-
yen, yalancı
y.-ğa 11/1

y a m a n - l ı k kötülük
y. kıl- 1/1

y a n - a yine
y. 11/15, 12/3, 12/5

y a r a - yaramak
y.-r 5/3

y a r a ş - yakışmak
y.-ur 4/11
y.-maz 12/4

y a r a t - yaratmak
y.-tu 10/7

y a s a - yapmak, tanzim etmek
y.-r men 11/10

y ā t F. yabancı
y. 11/6

y ı ğ a ç ağaç, sopa
y. 5/8

y o n - yemek yemek
y.-z-e bol- 5/1

y o k yok
y.-tur 4/9

y o k a r - ı yukarı, üst
y. 1/9

y o n - yontmak
y.-ar men 11/10

y ü ş yüz
y.-iim-ni 9/4

